

Слово Кобзаря

ISSN 2939-2527

щоквартально

10 жовтня 2022 року, номер 3

Slovo Kobzara | tromjesečnik UKPD Kobzar Zagreb

**28 ЛИПНЯ - ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ:
ЧОМУ СВЯТКУЄМО І ЧОМУ ЦЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ?! / с.4**

**АКЦІЯ ПРОТЕСТУ ЧЕРЕЗ ТОРТУРИ НАД
УКРАЇНСЬКИМИ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ У
В'ЯЗНИЦІ ПРОРОСІЙСЬКИХ СЕПАРАТИСТІВ В
ОЛЕНІВЦІ / с.6**

**VII КОНГРЕС СФУЛО У НОВОМОУ САДІ
(СЕРБІЯ) / с.8**

ЛИПОВЛЯНСЬКІ ЗУСТРІЧІ 2022 / с.12

ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У ЗАГРЕБІ / с.15

**НЕЗАБУТНІ ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
В ЗАГРЕБІ / с.20**

**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ХОРВАТСЬКОЮ МОВОЮ
СЕРГІЯ БУРДИ / с.23**

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Шановні читачі! Раді представити вам третій випуск часопису Українського культурно-просвітнього товариства «Кобзар» Загреб. Журнал «Слово Кобзаря» – це щоквартальник, у якому ми висвітлюємо важливі події, пов'язані з українцями в Загребі, Хорватії, Україні, Європі та світі. Одночасно з випуском цього номеру українські захисники продовжують чинити запеклий опір злісному російському агресору. В самій Україні ситуація змінюється з кожним днем. Тішить новина про те, що хоробра українська армія не здається, а просувається далі до звільнення частини окупованих територій Херсонської, Запорізької, Донецької та Луганської областей. Хоча ці території є окупованими і після примусових референдумів були оголошені республіками, які ввійшли до складу Російської Федерації, міжнародне співтовариство та велика кількість країн, а також Хорватія, НЕ визнають відокремлення цієї території від повної інтегрованої суверенної території України, тобто від її міжнародно визнаних кордонів.

Під час багатьох мирних протестів протягом року українці Загреба та Хорватії неодноразово засуджували вторгнення Російської Федерації, скоєні злочини та порушення прав людини проти цивільного населення на окупованих територіях, а також з обуренням засуджували терор і вбивства в Оленівці, вимагаючи визнати Російську Федерацію країною-терористом.

На тлі загострення ситуації, українці Хорватії разом із дружнім хорватським народом, регіональною владою та Посольством України в Хорватії продовжують прокладати мости дружби та співпраці, запрошують з України відомі культурно-мистецькі фольклорні ансамблі. Так, Закарпатський академічний ансамбль народної пісні і танцю з Ужгорода та Прикарпатський народний ансамбль пісні і танцю «Верховина» з Дрогобича взяли участь у традиційних культурних заходах Славонії в містах: Джаково, Пожега, Ліпик і Липовляни. Також варто згадати про успішно проведені Дні української культури в місті Загребі, де гостем програми був Квартет бандуристів «Гердан» – ансамбль Національного університету імені Василя Стефаника з міста Івано-Франківська.

Незважаючи на великі втрати, що принесла війна в Україні, з вірою в нашу перемогу, та пишаючись нашим українським корінням і багатством української культури та історії, ми продовжуємо жити і працювати, плакати і молитися, святкувати і поширювати та знайомити світ із нашою спадщиною.

Продовжується діяльність кількох проектів під керівництвом Олени Зеленської, - дружини Президента України Володимира Зеленського, «Дітям України – українська книга», а в продовженні - проект «Допоможемо дітям України». Понад 700 дітей захисників України оздоровлювалися від травм війни в різних місцях Адриатичного узбережжя. Більшість приморських міст таких як: Рієка, Опатія, Новий Вінодольський, Спліт, Задар, Дубровник забезпечували проживання, оздоровлення та відпочинок дітей захисників з різних регіонів України.

20-21 серпня 2022 року у місті Новий Сад (Сербія) відбувся VII Конгрес Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань. Ця важлива у житті світової лемківської спільноти подія, яка традиційно відбувається раз на п'ять років, цього разу мала свої особливості.

По всій Хорватії, а особливо в Загребі, відзначають День Української Державності, День Прапора, День Незалежності України, День Захисників Вітчизни, День Українського Козацтва, День УПА, День Покрови Пресвятої Богородиці.

Українське культурно-просвітнє товариство «Кобзар» у Загребі видає п'яту книгу «Українці Хорватії: матеріали та документи», присвячену українським захисникам. Як упорядник книги, користуючись нагодою, хочу подякувати всім авторам за подані наукові праці, які вперше публікуються в книзі. Особлива подяка авторам з України, які, незважаючи на війну в Україні та небезпеку для свого життя від щоденних ракетних обстрілів їхніх міст з боку російського агресора, зуміли вчасно написати та доставити мені свої наукові праці, опубліковані в п'ятій книзі «Українці Хорватії: матеріали і документи». Велика подяка історикам та науковцям з України - Валерію Власенку, Галині Саган, Вілолетті Дутчак, Миколі Нагірному, Ганні Карась, Святославу Рублику, Наталії Толошняк.

Важливо також згадати про спеціально організований культурний захід «Дні української культури в Загребі», який протягом двох днів кількома програмами показав плідні результати 100-літнього організованого життя та діяльності українців у Загребі і в цілій Хорватії. Під час заходу було успішно відзначено два ювілеї - 100-річчя заснування українського товариства «Просвіти» і 50-ліття заснування Культурно-просвітнього товариства русинів-українців міста Загреба. Детальніше про всі ці заходи ви можете прочитати у третьому номері журналу «Слово Кобзаря». Особливо потішила новина про вихід оновленого та доповненого видання хорватською мовою книги Сергія Бурди - «Історія України».

Захисникам України ми присвячуємо обидва видання цього року - книги «Українці Хорватії: матеріали та документи» та «Історію України» хорватською мовою. Також опубліковано останні статистичні дані про те, скільки сьогодні українців перебуває у Хорватії, з детальною інформацією про переселенців з України, які тимчасово проживають у Хорватії.

Особливо радіємо новині і про те, що Світовий Конгрес Українців, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, наш Високопреосвященний Владика - Мілан Стіпич та шанована докторка наук Національного університету «Острозька академія» і директорка Інституту української діаспори імені Любомира Вінара - Алла Атаманенко, відзначили нашу працю та діяльність УКПТ «Кобзар» Загреб і звернулися до нас із вітальним листом. Користуючись нагодою, хочу подякувати всім, хто долучився до проектів, організованих Українським культурно-просвітнім товариством «Кобзар» із Загреба. / Славко Бурда

КОРОТКИЙ ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ УКПТ «КОБЗАР» ЗАГРЕБ ЗА ТРЕТІЙ КВАРТАЛ 2022 РОКУ

У III-му кварталі 2022 року УКПТ «Кобзар» Загреб успішно продовжує свою діяльність. Побачив світ другий випуск журналу «Слово Кобзаря». Після того, як УЗРГ і редакція часопису «Вісник» виключили зі свого складу УКПТ «Кобзар» і усунули члена редакції з «Вісника», УКПТ «Кобзар» Загреб почав друкувати власний часопис. Вийшло два номери щоквартального журналу, готується третій випуск. Через брак і обмеженість фінансових ресурсів перші два номери мали невеликий тираж, тому вийшли в електронному вигляді. Окрім публікації на сторінці у Facebook та ще на двох порталах, один в Україні („Український світ“) і один у Канаді, ми видали журнал і відразу отримали позитивний відгук та оцінку публікацій журналу. УКПТ «Кобзар» Загреб планує до кінця 2022 року видати 4 номери журналу «Слово Кобзаря», а також принагідно звернутися за підтримкою до Ради національних меншин Республіки Хорватія для забезпечення продовження видання журналу у 2023 році. Окрім цього, відповідно до Плану та затверджених коштів на 2022 рік, УКПТ «Кобзар» Загреб у III-му кварталі видало п'ять книг «Українці Хорватії: матеріали та документи» за редакцією Славка Бурди. Додатковим успіхом видавничої діяльності товариства став вихід книги «Історія України» хорватською мовою. Від УКПТ «Кобзар» Загреб у виданні брали участь кілька членів. Слід підкреслити, що книга авторства Сергія Бурди - «Історія України» друкується в організації Хорватсько-українського товариства та за пропозицією голови цього товариства – пана Джури Відмаровича, бібліотеки «Дух часу» та її редактора Божидара Петрача, видавця Alfa d.d. Загреб та за підтримки Міністерства науки і освіти.

У третьому кварталі відбулося більше залучення до участі в кількох програмах, організованих Світовою Федерацією Українських Лемківських Організацій (СФУЛО), до якої входять українці й русини Хорватії та українці й русини США, Канади, Польщі, України, Словаччини та Сербії. Так само Посольство України в Республіці Хорватія організувало разом із українцями Загреба та переселенцями з України у зв'язку з війною в Україні, декілька мирних акцій протесту та відзначення національних свят України. Частина культурних заходів проходила просто неба, частина – у декількох різних приміщеннях. УКПТ «Кобзар» Загреб неодноразово презентував видані книги «Українці Хорватії: матеріали та документи» (п'ять виданих книг) у Липовлянах, Новому Саді, Загребі, Ловрані, Баня-Луці та ін. Усі п'ять книжок вийшли в електронному вигляді на порталі «Український світ», який організовує письменник і публіцист Олександр Шокало на сайті Товариства «Україна – Світ». Часописи «Нове життя», «Дукля» та угорський часопис «Громада» опублікували кілька статей із творчості УКПТ «Кобзар» Загреб. Також часопис Світового Конгресу Українців та їхній портал у Торонто, Канада опублікували репортаж про українців у Хорватії. Протягом III-го кварталу вийшло декілька радіопередач про творчість УКПТ «Кобзар» Загреб. Було досягнуто домовленості на продовження співпраці

з декількома університетами України, наскільки цьому дозволяли умови воєнного часу в Україні. З науковцями та істориками домовлена організація з підготовки нових наукових статей, які опубліковано у п'ятій книзі «Українці Хорватії». Старший викладач музичного мистецтва - Богдан Парумба з Івано-Франківського державного університету імені Василя Стефаника був запрошений для роботи з нашими вокальними солістками - Анжелкою Цацович, Таяною Седерта Оленою Цігленяк. Підготовка до культурного заходу «Дні української культури в Загребі» тривала цілий рік, але більш інтенсивна підготовка розпочалася у вересні й тривала цілий місяць. Членство здебільшого залишилося незмінним, інколи з'являються зацікавлені творчістю люди, які долучаються до роботи існуючих секцій та деяких інших заходів, які організовує УКПТ «Кобзар» Загреб. План роботи та реалізація програми діяльності на 2022 рік, в основному, базується на старому членстві (або більшому залученні), близько двадцяти постійних членів, які працюють над інформаційною, видавничою та виставковою діяльністю; музичною та традиційною діяльністю, а також відповіддю на культурні, гуманітарні заходи та маніфестації, духовні богослужіння та інші релігійні заходи, організовані церквою. Керівництво УКПТ «Кобзар» Загреб, голови секцій та програм окремих заходів постійно узгоджують план дій і консультуються за потреби. Але мають місце і неточності у роботі між, здавалося б, представниками однієї меншини, коли, для прикладу, запрошений представник української національної меншини міста Загреб, який є

членом іншої асоціації українців, не тільки не приходять на наші запрошення, а й бойкотує їх, і вмовляє інших не відвідувати наші заходи. Так, можемо припускати патерналістське ставлення до нього та асоціації, членом якої він є, з боку дипломатичного представництва України в Республіці Хорватія. Але йдемо далі. Щодо приміщення, то ми використовуємо робоче приміщення для регулярних заходів на Устрінській, 13, і орендуємо інші приміщення для роботи та проведення деяких репетицій.

Цього року УКПТ «Кобзар» Загреб не має фінансових труднощів. Коштів, переданих Радою у справах національних меншин на 2022 рік, достатньо, вони отримані на культурну самодіяльність, видання п'ятої книги «Українці Хорватії» та культурну акцію «Дні української культури в Загребі». Поки ми пишемо цей звіт, друком вийшла п'ята книга «Українці Хорватії: матеріали та документи», успішно реалізовано дводенний культурний захід «Дні української культури в Загребі», який відбувся 1-го і 2-го жовтня 2022 року. Про всі деталі буде повідомлено ширше в четвертому кварталі. УКПТ «Кобзар» Загреб цього року знову, згідно зі своїм Статутом, почало видавати, крім книжок, журнал-квартальник «Слово Кобзаря», з приміткою, що має згоду Національної та Університетської Бібліотек. Журнал виходить в електронному вигляді меншим друкованим тиражем, вартість видання покривають зібрані кошти спонсорів. УКПТ «Кобзар» Загреб планує у 2023 році звернутися за підтримкою до Ради національних меншин Республіки Хорватія для продовження своєї видавничої діяльності, зокрема, видання журналу «Слово Кобзаря» українською мовою. / Славко Бурда, президент УКПТ «Кобзар» Загреб

28 ЛИПНЯ - ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ЧОМУ СВЯТКУЄМО І ЧОМУ ЦЕ МАЄ ЗНАЧЕННЯ?

28-го липня Україна відзначає День Української Державності, встановлений Указом Президента України від 24 серпня 2021 року № 423, з метою утвердження понад тисячолітніх традицій українського державотворення, яке корінням сягає часів заснування міста Києва, а його розквіт припадає на часи князювання Володимира Великого.

День Української Державності запроваджений для утвердження спадкоємності понад тисячолітньої історії українського державотворення, а також для протидії російській дезінформації та історичним фейкам про, буцімто, єдність походження українського та російського народів.

Історія українського державотворення засвідчується першими згадками про заснування столиці Давньоруської держави – міста Києва та подіями, пов'язаними з діяльністю князя Київського Володимира. У 988 році він прийняв християнство як державну монорелігію, що стало для України цивілізаційним вибором. Християнство сприяло піднесенню культури, освіти, дало поштовх розвитку кириличної писемності. Давня Русь успішно долучилася до загальноєвропейського культурно-релігійного контексту, часу і простору. Її державотворчі традиції продовжили, зокрема, Галицько-Волинське князівство, Українська козацька держава, Українська Народна Республіка, Західноукраїнська Народна Республіка, Українська Держава гетьмана Павла Скоропадського, Карпатська Україна та сучасна незалежна Україна.

Саме на вшанування видатного державотворця - Київського князя Володимира Великого, у День Хрещення

УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ – УКРАЇНСЬКУ КНИГУ

19-го липня 2022 року, в рамках проекту Першої Леді України пані Олени Зеленської «Українським дітям – українську книгу», Посол України в Республіці Хорватія - Василь Кирилич спільно з Міністеркою культури і медіа Республіки Хорватія - пані Ніною Обулен-Коржінек передав Національній та Університетській бібліотеці Загреба добірку українських книг.

Національна бібліотека стала вже 224-ю бібліотекою Хорватії, яка отримала українські книги.

Міністерка культури і медіа Республіки Хорватія - пані Ніна Обулен-Коржінек підтвердила попередні домовленості про заснування в Національній бібліотеці «материнського» осередку української книги в РХ та призначення одного з українців/українок бібліотекарем цього осередку.

Наступний етап формування бібліотеки української книги в Хорватії – це вивчення запитів українців, формування відповідно до цих запитів добірок книг та їх передача адресатам.

У рамках проекту «Українським дітям – українську книгу» заплановано також проведення семінарів із залученням українських вчителів з метою підтримання активної різноматематичної комунікації українською мовою в хорватському середовищі.

Київської Русі-України – 28 липня, – встановлено День Української Державності.

Святкуючи його, ми засвідчуємо також і повагу до Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Володимира Антоновича, Михайла Драгоманова, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Грушевського, інших знаменних представників і представниць національної еліти і борців за державність та незалежність України.

В основу концепції державних заходів до Дня Української Державності закладено ідею тягlostі та спадкоємності тисячолітніх державотворчих традицій України від Русі до сьогодні.

Прагнення до свободи та самостійності є визначальною цінністю українців, що давала наснагу і сили залишатися собою в часи бездержавності.

День Української Державності нероздільно пов'язаний із розвитком війська та військовими тисячолітніми традиціями. Українці – захисники нашої державності – нащадки воїнів-русичів, козаків, січових стрільців, вояків УПА. Сучасні Збройні Сили України, стримуючи агресора – Російську Федерацію, та захищаючи суверенітет і незалежність Української держави – доводять, що українці – народ-військо.

Державність неможлива без Головного Закону країни. Історія українського конституціоналізму має глибоке історичне коріння. Перша відома кодифікація права на українських територіях відбулася за часів Русі і була зафіксована в «Руській Правді». Інколи український конституціоналізм випереджав європейський. Йдеться про конституцію Пилипа Орлика 1710 року, де вперше в Європі обґрунтовується можливість існування парламентської демократичної республіки. Основоположні акти УНР та ЗУНР продемонстрували правову та політичну зрілість нашої нації під час боротьби за державність у 1917–1921 роках. Розвиваючись під впливом європейських країн, наше право відображало національний характер українців, спосіб життя, цінності та суспільні відносини. Програмні документи Української головної визвольної ради як підпільного парламенту часів Другої світової війни засвідчили прагнення учасників визвольного руху дотримуватися принципів демократії навіть у найважчих умовах підпільно-партизанської боротьби. У конституційному процесі незалежної України відбився непростий шлях молодшої демократії до соціально-правових стандартів і цінностей об'єднаної Європи.

Упродовж тривалої історії українці не полишали боротьби за свободу та здобуття державності. Першу в ХХ столітті незалежність Україна проголосила 22 січня 1918 року. Актом від 24 серпня 1991 року її врешті остаточно утвердила та відновила. Україна у ХХ столітті кілька разів здобувала суверенітет і втрачала його через внутрішні незгоди під час зовнішньої агресії. Національна єдність – обов'язкова умова збереження державності.

УКРАЇНЦІ ЗАГРЕБА ВПЕРШЕ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

На запрошення Посольства України в Республіці Хорватія 27-го липня 2022 року українці Загреба вперше зібралися на святкування Дня Української Державності. Того дня, 27-го липня 2022 року, в готелі «Westin» було організовано культурно-мистецьку програму та надано роз'яснення, що Верховна Рада України прийняла рішення про відзначення цього дня як Дня Української Державності. Українська державність має тисячолітню історію. На межі століть українці були змушені захищати свою державність. Вони боронили її навіть у 21-му столітті, 8 років і 5 повних місяців протистояли жорстокій всеохоплюючій російській агресії. З цієї нагоди в загребському готелі Westin була організована виставка «Мирне небо для України», були показані роботи дітей з України, які пережили жахіття війни в Україні, смерть близьких та сльози їхніх матерів. Виставка організована молодіжною організацією «Здорова Україна» за сприяння Міністерства закордонних справ України. Після Загреба виставку покажуть у кількох країнах Європи.

АКЦІЯ ПРОТЕСТУ ЧЕРЕЗ ТОРТУРИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ У В'ЯЗНИЦІ ПРОРОСІЙСЬКИХ СЕПАРАТИСТІВ В ОЛЕНІВЦІ

Нагадаємо, внаслідок підриву колонії, в ніч проти 29-го липня 2022 року, загинуло 53 українських захисників Маріуполя, серед яких були бійці полку «Азов». Україна та Росія звинувачують одна одну в атаці.

Акція протесту через розправу над українськими військовополоненими у в'язниці проросійських сепаратистів в Оленівці відбулася в неділю, 31 липня 2022 року, на площі Французької Республіки, організованої Посольством України в Хорватії, а протест вимагав засудження Росії.

Посол України в Хорватії - Василь Кирилич заявив, що джерелом тероризму є Росія. «Росіяни підтримують політику знищення всього, шкіл, дитсадків. Знищення брутальним способом», - заявив він. Визнання Росії терористичною державою – це не лише символічний жест, це сильний меседж підтримки України, зазначив Кирилич у заяві журналістам. Він подякував Хорватії за потужну підтримку та гостинність для понад 20-ти тисяч українських біженців. «Хай живе Хорватія і слава Україні», – сказав посол Кирилич. Свою підтримку протесту своїм приїздом висловив Стіпо Млінаріч Чіпе, депутат парламенту від Руху Батьківщини та захисник Вуковара. «Те, що ЮНА зробила з Вуковаром, Росія зробила з Маріуполем. Росіяни кинули у в'язницю гранату, щоб приховати злочини,» - стверджував Млінаріч Чіпе.

Нове свято - День Української Державності. Що ми святкуємо 28 липня!

Указ про затвердження Дня Державності Президент підписав під час урочистостей до Дня Незалежності 24 серпня 2021 року. Відповідний закон 31 травня 2022 року ухвалила Верховна рада. Свято молоде, натомість спрямоване вглиб віків — для того, аби утвердити спадкоємність понад тисячолітніх традицій українського державотворення. Утвердити тяглість і заперечити міфи, нагадати про те, що Україна – не юна держава. 28 липня, у День Хрещення Київської Русі, вперше відзначатиметься державне свято – День Української Державності. Загальнонаціональний телеканал Суспільне Культура розповідає про сенс свята, як воно виникло і чому важливе. Утверджувати зв'язок сучасних українців з багатьма поколіннями нашого народу, нагадати про багатовіковий державотворчий досвід, культуру, самобутність українців — це мета нового свята, Дня Української Державності.

У своєму зверненні Президент Володимир Зеленський зауважив, що прийняти рішення атакувати Україну могли лише ті, хто зовсім не знає її історії. І саме про це має нагадати свято — що українців не зламати. «Зараз у багатьох подвигах наших воїнів, у мудрості наших людей, у боях, чи просто в розмовах звичайних українців про те, що відбувається, ми можемо побачити приклади таких же характерів, як і сотні років тому. Можемо побачити приклади такої ж хоробрості, такого ж ставлення до життя, і, найголовніше, – ставлення до України й до ворога», — наголосив він.

ГОСТЬОВИЙ ВІЗИТ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ АНСАМБЛІВ ТАНЦЮ ТА СПІВУ НА КІЛЬКОХ ТРАДИЦІЙНИХ КУЛЬТУРНИХ МАНІФЕСТАЦІЯХ В ХОРВАТІЇ

Зазначимо, що на початку липня 2022 року Академічний Закарпатський фольклорний ансамбль з Ужгорода став співучасником 56-го традиційного фестивалю Ђаковацкі vezovi. На цьому змістовному, насиченому та традиційному заході за участю верхівки хорватського уряду Україна була країною-партнером, а виступи представників з України тепло вітали в серці Славонії, знаючи, що Україна веде оборонну війну проти злого російського агресора, який не обирає засобів, щоб окупувати нашу святу землю і підкорити наш мирний український народ. Присутність української культури на цих теренах прослідковується не вперше. Хорватські славонці, шокці люблять український мелос і люблять нашу українську пісню і танець.

З нагоди святкування 166-ї річниці від дня народження українського письменника Івана Франка, Прикарпатський ансамбль пісні і танцю "Верховина" з Дрогобича з гостьовим візитом відвідав лікувальний курорт в Ліпіку. Цей чудовий дрогобицький ансамбль бере участь також і у культурній програмі в місті Пожезі.

Хор цього виняткового колективу відспівав також і всю службу української літургії в церкві Св. Кирила і Methodія в Загребі, а вдень для любителів української музики, пісні і танцю в Загребі він дав чудовий і насичений концерт.

На найбільшій культурній маніфестації національних меншин в Республіці Хорватія, в місті Липовляни, в серпні цього року знову гостював Академічний Закарпатський Ансамбль з Ужгорода.

На початку осені в Загребі Квартет бандуристів «Гердан» з Івано-Франківська гостював на «Днях української культури» в Загребі.

Під час відкриття меморіалу Івану Франку в Ловрані, куди після оздоровлення в Ліпіку 1909 року Іван Франко приїхав лікуватися, Карпатський фольклорний ансамбль «Верховина» з Дрогобича знову був почесним гостем програми з відкриття меморіалу. Трохи згодом вони виступатимуть у Загребі, у хорватському парламенті, під час кількох заходів та зустрічей хорватських та українських офіційних осіб та під час парламентського саміту Кримської платформи.

ЗАСЛУЖЕНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАРОДНИЙ ХОР ПРЕДСТАВЛЯВ УКРАЇНУ НА МІЖНАРОДНОМУ ФЕСТИВАЛІ «ДЖАКІВСЬКА ВИШИВКА»

Започаткований ще в 1967 році цей фестиваль є одним із найбільших, що популяризують самотутній фольклор Хорватії та всієї Європи. Форум проводиться за підтримки парламенту та Уряду Республіки Хорватія, а головним партнером цього річного 56-го фестивалю стала Україна, що демонструє велику і різнобічну підтримку Хорватії нашій країні в цей важкий час. Тож до Джакова Закарпатський народний хор приїхав на запрошення Посольства України в Республіці Хорватія.

Фестиваль «Джаківська вишивка» стартував ще 17 червня 2022 року, адже він охоплює низку культурних, музичних, туристичних, гастрономічних та інших заходів. А центральна фольклорна програма припала на 1-3 липня. У яскравому театралізованому дійстві взяли участь 43 колективи з різних куточків Хорватії та з-за кордону. Зокрема, крім України свій самотутній фольклор представляли колективи з Болгарії, Сербії, Боснії і Герцеговини, Словенії та навіть США.

Урочисте відкриття цієї програми відбулося ввечері 1 липня біля Собору святого Петра – пам'ятки архітектури, одного з семи хорватських соборів, які мають статус «малої базиліки». На урочистостях були присутні високі гості – вище керівництво Хорватії, духовенство, представники дипломатичного корпусу, місцевої влади, інтелігенції. До кола почесних гостей потрапили також художня керівниця та диригентка Закарпатського народного хору Наталія Петій-Потапчук і солістка колективу, заслужена артистка України Яна Садварій. Після закінчення дійства наші землячки, що тримали в руках український прапор, опинилися в центрі уваги всіх присутніх і ЗМІ. До них підійшли, щоб тепло привітати і поспілкуватися, прем'єр-міністр Хорватії Андрей

Пленкович, члени Уряду та інші високопосадовці братньої країни, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Хорватія Василь Кирилич з дружиною, численні гості заходу. На згадку про зустріч всі зробили спільні світлини із закарпатськими мисткинями.

Власне, слова підтримки, оплески, вигуки «Слава Україні! Героям слава!» супроводжували всі виступи й акції, в яких взяв участь наш колектив. А він, як головний гість фестивалю, презентував 2 липня на головній сцені «Джаківської вишивки» велику сольну програму. Це не так просто, зважаючи на неможливість в умовах воєнного часу поїхати за кордон повним складом. Адже, за винятком кількох чоловіків, це був суто жіночий склад, відповідно і програма потребувала корекції і додаткової підготовки. Але це не завадило артистам гідно представити культуру України на високому рівні. Публіка дуже тепло приймала закарпатські народні пісні, дівочі танці, майстерні сольні виступи Яни Садварій, Андрія Сvida, Ольги Свиди, Вікторії Тимко, Ольги Міщенко, Олени Папп. А лейтмотивом всієї поїздки стала всім відома «Ой у лузі червона калина», яка вже перетворилася на символ незламності українського духу.

Кульмінацією 56-го фестивалю «Đakovački vezovi» стала святкова хода всіх колективів-учасників центральними вулицями Джакова з невеличкими виступами-презентаціями біля Собору св.Петра, яку провідні хорватські телеканали демонстрували в прямому ефірі. Очолювали ходу учасники з прапорами. Особливо символічним є те, що прапор Євросоюзу тримала артистка Закарпатського народного хору – як свідчення того, що Україну готові вітати в європейській сім'ї. А прапор України ніс член української діаспори в Хорватії. Загалом ця хода перетворилася на неймовірно яскраве, захопливе видовище, де кожен гурт представляв свій регіон особливостями народної музики, співу, танцю, колоритом і традиціями національного одягу, ремесел, обрядів. Велику повагу викликає те, наскільки дбайливо зберігають місцеві мешканці своє минуле, з якою шаною і любов'ю популяризують культурні надбання своїх предків. До слова, за умовами фестивалю, до ходи допускають строго в національному вбранні, від взуття до головних уборів. Тисячі глядачів, що стояли і сиділи вздовж усього маршруту ходи, щедрими оплесками приймали пісні і танці учасників у неповторних народних строях, дитинку, яку везли у старовинному дерев'яному візочку, пишно вбраний, традиційний для певної місцевості весільний кортеж, дівчат і юнаків на прекрасних скакунах (у Джакові здавна діє кінно-

селекційний центр), колоритних дядьків, що змагалися у лясканні батоїв тощо. У цій ході Закарпатський народний хор ішов другим, одразу за господарями фестивалю, даруючи присутнім жартівливі закарпатські народні пісні та незмінну «Червону калину».

Окремою родзинкою фестивалю став невеличкий бал: кожен колектив мав представити по одній парі, яка б після кількох танцювальних рухів створила велике спільне коло з іншими учасниками. Оскільки хлопців-танцюристів в українській делегації не було, пару артистці балетної групи хору Вікторії Вархол склав Андрій Свид (вокал, контрабас). Завершився фестиваль невеличкими виступами всіх колективів на головній сцені «Джаківської вишивки» у міському парку. / Таїсія Грись

VII КОНГРЕС СФУЛО У НОВОМУ САДІ (СЕРБІЯ)

20-21 серпня 2022 року у місті Новий Сад (Сербія) відбувся VII Конгрес Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань. Ця важлива у житті світової лемківської спільноти подія, яка традиційно відбувається раз на п'ять років, цього разу мала свої особливості.

Передусім тому, що відбулася в час повномасштабної військової агресії Росії проти України, що вплинуло як на формат, так і на порядок денний Конгресу. Конгрес СФУЛО вперше відбувся у Сербії, що мало на меті показати важливість міжнародної діяльності організації та консолідацію зусиль усіх суб'єктів для підтримки України. Конгрес розпочався із виконання державних гімнів Сербії та України, після чого всі присутні вшанували полеглих захисників України, жертв російської агресії та покійну голову СФУЛО - Ярославу Галик.

Господар заходу Голова Союзу Русинів-Українців Сербії – пан Богдан Виславський запросив до слова почесних гостей: Надзвичайного і Повноважного Посла України в Республіці Сербія Володимира Толкача, голову Русинської національної ради у Сербії Борислава Сакача, голову Української національної ради у Сербії Филипа Проника, представниць Автономного уряду Воєводини Адріану Чапко та міста Новий Сад Наталію Віславську, директора товариства „Руске слово” Бориса Варгу, пароха греко-католицької церкви у Новому Саді Євгена Надя, народного депутата України, голову СФУЛО у 2012-2017 році Софію Федину.

Почесні гості виголосили вітальні промови. Прозвучали також листи-вітання від Президента Світового Конгресу Українців Павла Ґрода та від голови Європейського Конгресу Українців Богдана Райчинця.

Після привітань і побажань гарної та плідної праці розпочалася звітно-виборча частина Конгресу.

28 делегатів, які представляли лемківські та русинські організації з України, Польщі, Словаччини, США, Канади, Сербії та Хорватії обговорили ряд важливих питань, що стосуються діяльності та розвитку Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань.

Зокрема, делегати Конгресу заслухали звіти голови СФУЛО, голів суб'єктів СФУЛО, скарбника та контрольної комісії. Крім цього, делегати Конгресу розглянули та

затвердили зміни до статуту СФУЛО.

Важливим завданням Конгресу було обрання нового голови та президії організації, так як попередня голова СФУЛО Ярослава Галик передчасно відійшла у вічність у 2020 році.

Одноголосним рішенням новим головою СФУЛО був обраний Марко Гованський із США. Марко Гованський є діючим головою Організації Оборони Лемківщини.

Заступниками голови СФУЛО були обрані: Володимир Шуркало (Україна) та Богдан Виславський (Сербія), відповідальним секретарем та скарбником – Богдан Сиванич (Україна). Також до складу президії увійшли: Андрій Ротко (Канада), Богдан Дуда (Канада), Роман Колос (Канада), Григорій Трохановський (Польща), Михайло Маркович (Польща), Наталія Гладик (Польща), Софія Федина (Україна), Олександр Венгринович (Україна), Оксана Данилів (Україна), Петро Косцьолек (США), Андрій Хомик (США), Михайло Хомик (США), Павло Богдан (Словаччина), Віктор Бандурчин (Словаччина), Велимир Паплацко (Сербія), Славко Бурда (Хорватія).

Значну частину засідання делегати Конгресу присвятили питанню підтримки України, активного залучення лемківських організацій до гуманітарних та волонтерських місій.

Учасники Конгресу затвердили звернення до глав держав, які представляють суб'єкти ГС "СФУЛО, щодо підтримки України та звернення до Голови Верховної Ради України щодо ухвалення проекту Закону України №2038 від 03.09.2019 «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою» щодо визнання депортованими громадян України, які у 1944-1951 роках були примусово переселені з окремих територій Польської Республіки».

У перший день Конгресу делегати також мали змогу детальніше ознайомитися із діяльністю Союзу Русинів-Українців Сербії та життям місцевої громади, зокрема відвідали фольклорний фестиваль „Най ше не забудзе” в Дюрдьові. Наступного дня мали розмову і зустріч в Будинку культури та взяли участь у богослужінні у греко-католицькій церкві у Руському Керестурі. Того ж дня, в неділю 21 серпня 2022 року, поклали квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку у Новому Саді.

В понеділок, 22 серпня 2022 року вранці перед виїздом і поверненням делегатів до своїх країн, у Новому Саді, також відбулися ряд зустрічей з діячами русинських та українських організацій – Русинської та Української національної ради, видавництва «Руске слово», Інституту культури русинів Воеводини, місцевого радіо та телебачення.

СВЯТКУВАННЯ ДНЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА У ЗАГРЕБІ

Вулицями Загребя простягнули тридцятиметровий український прапор. 23-го серпня Посольство України в Республіці Хорватія та українці Загребя відзначили День Державного Прапора України. Синьо-жовта хода стартувала з головної площі Загребя - Бана Йосипа Єлачича о 19-й годині і завершилася через дві години біля освітленого жовто-блакитними кольорами фонтану на галявині перед Національною та Університетською бібліотекою, навколо якої зібралося чотири сотні людей.

УКРАЇНЦІ ЗАГРЕБА ТА ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ ПОКЛАДАННЯМ КВІТІВ ДО ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ

Окрема група українських лідерів у Загребі у супроводі Посла України в Республіці Хорватія - Його Високоповажності Василя Кирилича поклали квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку, на вулиці Українській у Загребі. Окрім відповідних слів присутніх, нам повідомили, що цього дня в готелі Westin відбудеться презентація благодійного проєкту «Країна без мін: врятуймо життя в Україні». Мова йде про наслідки російської агресії проти України, розмінування, вибухові пристрої, які було виявлено на території України, оснащення піротехнічних підрозділів макетами техніки та обладнання. Сьогодні о 19 год ми з українською громадою зберемося в родинному колі в Українському домі в Загребі, заснованому українцями та адміністрацією міста Загреб. Вперше відкриває свої двері Український дім, і вперше ми святкуємо тут День Незалежності України.

У рамках відзначення Дня Незалежності України в Загребі також заплановано проведення благодійного ярмарку. День Незалежності України 2022 року вमितий кров'ю захисників нашої держави. Тому під час планування відзначення Дня Незалежності важливо було зробити акцент на гуманітарно-благодійному його вимірі та утриматись від заходів розважального характеру. Вилучені від благодійних проєктів кошти можна спрямувати на допомогу Україні через фандрейзингову платформу UNITED24 (<https://u24.gov.ua/>).

Країна без мін: врятуймо життя в Україні

У Хорватії розпочато гуманітарну акцію «Країна без мін: врятуймо життя в Україні».

24 серпня 2022 року в Загребі у ході прес-конференції для ЗМІ оголошено початок всехорватської гуманітарної акції «Країна без мін: врятуймо життя в Україні», яка за підтримки Посольства України проводиться партнерською гуманітарною асоціацією «Добро Добрим ДоДо».

Метою гуманітарної акції є збір коштів для придбання обладнання і техніки для проведення розмінування найбільш замінованих місцевостей в Україні. Крім того, акція покликана привернути увагу хорватського суспільства до варварських методів і способів ведення війни проти мирного населення, які використовує країна-терорист російська федерація в Україні.

У ході заходу керівництво гуманітарної асоціації «Добро Добрим ДоДо» проінформувало про ситуацію із замінованими територіями в Україні, які за даними ДСНС України, сягають 197 квадратних кілометрів, та потреби української рятувальної служби у розмінувальних засобах, а також закликала хорватську громадськість долучитися до акції.

Посол Василь Кирилич висловив глибоку вдячність дружньому народові Хорватії, хорватському Уряду за допомогу і підтримку, надану українцям з початку агресії росії проти України.

Реквізити для участі в акції «Країна без мін: врятуймо життя в Україні»:

Рахунок в Загребському банку – HR6323600001503131218
Гуманітарний телефонний номер – 060 9005
Врятуймо життя в Україні!

Омріяне стало дійсним

Упродовж десятиліть українці Загреба мріяли про своє «домашнє вогнище», про Український дім. Не маючи змоги його збудувати, залишалися сильними вірою, що колись матимуть свій простір для родинної бесіди, урочистих

зібрань, а може, й для творчого натхнення. Бачили в цьому своєму осідку частинку України, яку оберігають у своїх серцях, виявляють у сильній підтримці Батьківщини, зберігають у рідній мові і прославляють піснями. Омріяне стало дійсним. 24 серпня 2022 року, в День Незалежності України, українці Загреба увійшли до свого дому, розташованого в центрі столиці Хорватії. Вхід до рідного осідку – подія і надія для українства всієї Хорватії. Бо «в своїй хаті своя й правда, і сила, і воля». Ця подія стала можливою завдяки спільним зусиллям Посольства, Української громади міста Загреба і безпосередньої підтримки мера Загреба - Томіслава Томашевича. Дякуємо і ласкаво просимо до Українського дому в Загребі!

Примітка редактора:

З 1974 до 1996 року українці Загреба користувалися приміщенням, яке їм орендувала «Чеська бесіда» за адресою Загреб, Долац 1. У 1996 році мер Загреба, покійний Мілан Бандіч, виділив приміщення на Водоводній 15, яким користувалися українці із Загреба до 2019 року. Через відсутність коштів на ремонт, понівечені стіни, проникнення вологи, зруйновані туалети та страх через поширення інфекції у пік пандемії коронавірусу у 2019 році, приміщення повернули місту Загреб. Весь інвентар відправлено до Вуковара і передано під опіку УКПД «Іван Франко» у Вуковарі. Як відомо, новозбудований Український Дім у Вуковарі чекає дозволу на відкриття та початок використання.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ДАЛМАЦІЇ «ЦВІТ» СПЛІТ

З Днем Незалежності України!!!

Дозвольте привітати всіх із святом. На жаль, сьогодні воно із сльозами на очах.

В наш дім прийшла велика біда - триває страшна війна.

Вже пів року Україна боронить свою незалежність, свободу та право жити на цій землі.

24 серпня 1991 року українські парламентарі прийняли «Акт проголошення незалежності України». Документ підтримали 346 народних обранців. Акт проголошував неподільність і недоторканність території України і оголосив єдино дійсними Конституцію і закони України.

На референдумі 1 грудня 1991 року більше 90 % українців підтримало проголошення незалежності. З того часу минув 31 рік, але боротьба українського народу за незалежність й досі триває. З 2014 року цілісність і неподільність української держави була порушена Російською федерацією, а 2022 рік став особливо складним для українського народу. Вже пів року по всій території України ведуться повномасштабні військові дії, де гинуть мирні люди, руйнуються цілі міста. Різні життєві обставини змушували українців покидати рідні домівки. Сьогодні вони розсіяні по усьому світу, в тому числі, й у Хорватії. За останні пів року окрім громадян - представників української діаспори в Далмації, стала проживати й велика кількість осіб з України зі статусом біженців. Усі вони потребують підтримки, спілкування і взаєморозуміння.

Ми дуже вдячні всім, хто радо надає свою підтримку українцям. Дякуємо Посольству України в Республіці Хорватія та пані Ніні Кирилич. Дякуємо Миській бібліотеці Марка Маруліча, що прийняли від Посольства України в Хорватії 200 українських книг для дітей, та будуть надавати їх у користування, в рамках акції «Українська книжкова полицка» під патронатом першої леді Олени Зеленської. Дуже вдячні директорці - пані Гроздані Рібічич, Хелені Бужанчич – керівниці відділу у справах дітей та молоді та Ренаті Войвович - керівниці культурних програм.

Користуючись нагодою хочемо висловити свою вдячність - Едіну Нуркічу, - президенту Координаційної ради національних меншин міста Спліт. Дякуємо за простір, який ви надали для вирішення консульських питань багатьох українців у місті Спліт. Ми дуже вдячні за постійну співпрацю, яку Ви підтримуєте з Українсько-Хорватським товариством української культури в Далмації «Цвіт».

Дуже дякуємо всім, хто знайшов час для зустрічі!

ЛИПОВЛЯНСЬКІ ЗУСТРІЧІ 2022

У суботу, 27 серпня 2022 року, президент Ради національних меншин - Александар Толнауер взяв участь в урочистому відкритті Центральної маніфестації національних меншин у Республіці Хорватія - «Lipovljanski susreti 2022». Він привітав відвідувачів від імені Ради у справах національних меншин та виступив з відповідною промовою.

Рада національних меншин і цього року традиційно стала співспонсором центрального заходу Липовлянських зустрічей.

Програма цьогорічних Липовлянських зустрічей складалася з презентації представників національних меншин, які проживають на території Республіки Хорватія, - в усіх проявах звичаїв, пісень, танців, костюмів, традиційних ремесел, гастрономічної пропозиції, заходів для дітей та спортивних змагань. Подія, яка в черговий раз засвідчила про своє послання єдності та миру.

Особливо добре вітали пісенні композиції і хореографію Закарпатського академічного народного заслуженого хору з Ужгорода, Україна.

Окрім гостей з України, в основній програмі взяли участь: КМТ Липа з Липовлянів, Словацький КМТ Ондрей Пекар з міста Соляни, КМТ русинів Йоаким Гарді з Петровців, Угорське культурне товариство «Народ» з Осієку, Культурно-просвітне товариство Карпати з Липовлянів, Ромський ресурсний центр Дарда, Сербське культурне товариство «Просвіта» з Гарешниці та Чеське культурне товариство з міста Беловар.

Захід відкрив мер міста Липовляни - Нікола Хорват і привітав численних учасників та гостей з Республіки Хорватія та з-за кордону.

Присутніх вітали представники Президента Республіки Хорватія Зорана Мілановича – радника з прав людини та громадянського суспільства Меліта Муліч, міністр Марін Пілетіч, як представник Прем'єр-міністра Республіки Хорватія Андрея Пленковича та представник Голови парламенту Хорватії Гордана Яндрокевича - жупан Сісачко-Мославачкої жупанії - Іван Целяк.

У демонстрації також взяли участь: заступниця жупана Сісачко-Мославачкої жупанії Мір'яна Олуїч, депутат хорватського парламенту Желько Ленарт, представники посольств у Республіці Хорватія, представники релігійних громад, рад та представники національних меншин, а також численні представники об'єднань громадянського суспільства.

ЗАКАРПАТСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ НАРОДНИЙ ХОР З УЖГОРОДА В ЛИПОВЛЯНАХ

Заслужений академічний Закарпатський народний хор, на Липовлянських зустрічах, об'єднав усіх учасників, гостей та відвідувачів у молитві та посланнях миру. Якщо взяти до уваги перерву від часів Вітчизняної війни, то вперше за майже 50 років проведення Липовлянські зустрічі відбулися в час, коли в Європі точиться війна.

„Ми в Хорватії знаємо, що таке справедлива війна і як захистити Батьківщину. Ми співчуваємо Україні та народам в Україні, приєднуємося до побажань миру. Ми вдячні, що в цих складних обставинах невизначеності та страху за своїми близькими в Україні, вони приїхали до Липовлян. Віримо, що незабаром в Україні запанує мир», - сказав Нікола Хорват під час прийому учасників хору. Через війну в Липовлянах виступали лише учасниці ансамблю. Чоловіки залишилися захищати Україну.

Керівник хору Наталія Петій-Потапчук подякувала міському голові. «Дякуємо за теплий прийом і вітаємо. На кожному кроці ми відчуваємо прояви підтримки з боку всіх народів, Липовлянців та Хорватії. Це нас підбадьорює та додає сил, бо таким чином ми також намагаємось сприяти збереженню миру на нашій Батьківщині Україні», - зазначила керівниця хору з Ужгорода.

Послання підтримки України від Уряду Республіки Хорватія в центральній програмі передав міністр Марін Пілетіч: «Липовляни є прикладом того, що можна зробити навіть у найважчі часи, і я вірю, що навіть у ці важкі часи, коли вирує війна, єдність і мир переможуть». Слова підтримки України від імені Голови Парламенту висловив також жупан СМЖ - Іван Целяк.

Рівність у різноманітті об'єднала католиків і греко-католиків Липовлянів на недільній Службі Божій за Україну в католицькому храмі св. Йосипа. Службу Божу разом відслужили отець Томіслав Павлович, парох римо-католицької парафії св. Йосипа та отець Нікола Ступняк, парох української греко-католицької парафії Непорочного Зачаття, пресвятої Діви Марії в Липовлянах.

З церковним хором парафії св. Йосипа також співали і гості з України. Наприкінці літургії з коротким концертом виступив Закарпатський академічний народний заслужений хор з Ужгорода, Україна. Богослужіння та

концерт були особливо емоційними, а всі свої молитви за мир в Україні вони передали у пісні «Боже, Україну храни».

Разом з виступом в урочистому параді, в рамках центральної програми та на літургії, хор з України виступав і на третій день зустрічі в Липовлянах, а також в селі Піленіце на заході «Івандень в Піленіце». Кожен виступ був радісним, незважаючи на важкі часи в Україні, з дружньою підтримкою та підбадьоренням гостей з Ужгорода.

Закарпатський академічний народний хор з Ужгорода – єдиний в Україні професійний хор, який популяризує та презентує не лише українську пісенну та хореографічну культуру, а й культуру усіх національних меншин, які здавна проживають на території Закарпатської України. У репертуарі старовинні українські, русинські, словацькі, угорські, чеські, румунські, польські та німецькі народні пісні і танці, які представлені як в Україні, так і за кордоном.

Багатство і краса цієї різноманітної культурної спадщини, об'єднані у чудовому виступі хору з Ужгорода в Липовлянах, викликали сильні емоції у найбільшому спільному прагненні миру.

ЧУДОВИЙ ПРИКАРПАТСЬКИЙ АНСАМБЛЬ ПІСНІ І ТАНЦЮ «ВЕРХОВИНА» З ДРОГОБИЧА ПОРАДУВАВ ГЛЯДАЧІВ КОНЦЕРТОМ У ЛІПІКУ

З нагоди 166-ї річниці від дня народження великого українського поета, письменника, журналіста і філософа Івана Франка, який наприкінці життя лікувався в Ліпівці і пам'ятник якому встановлено в Ліпівському парку, відбувся культурний захід під назвою «Франкові дні». Захід відбувся 3-го вересня 2022 року. У заході взяли участь Посол України в Республіці Хорватія - Василь Кирилич, заступник жупана Пожезько-Славонської жупанії - Фердинанд Троха, міський голова Ліпівки - Вінко Касана та мер дружнього міста Дрогобича - Тарас Кучма, а також члени Товариства українсько-хорватської дружби Ліпівки, гості з України, пацієнти лікарні та оздоровчого курорту Ліпівки і ряд інших зацікавлених громадян.

Після покладання вінків до пам'ятника Івану Франку захід продовжився культурною програмою на подвір'ї Ліпівського курорту у виконанні гостей з України, учасників Заслуженого Прикарпатського ансамблю пісні і танцю «Верховина». Ліпівська публіка щиро насолоджувалася виступами учасників з України. «Верховина» – це професійний вокально-хореографічний ансамбль з українського міста Дрогобич, який вже шістьдесят років популяризує українське мистецтво, особливо карпатський фольклор.

Перед початком культурної виставки присутніх привітала Ірина Матієвич, президент Товариства українсько-хорватської дружби Ліпівки, а Посол України Василь Кирилич подякував усім за те, що прийшли відзначити цю знаменну річницю. Посол Кирилич також розповів і про добру співпрацю та щирю дружбу між нашими двома країнами і подякував Ліпівці та Республіці Хорватія за потужну підтримку України.

Міський голова Дрогобича - Тарас Кучма у свою чергу висловив подяку за допомогу, яка надійшла з Ліпіка, та притулок, який надали в Ліпіку українським біженцям. Свою беззаперечну підтримку та солідарність друзям з України висловив міський голова Ліпіка, - Вінко Касана та заступник жупана Пожезько-Славонської жупанії, - Фердинанд Троха. Далі слідувала презентація виставки про Нову Каховку. Виставка відбулася на подвір'ї Ліпичького курорту, презентувала її Оксана Чулят, українка, яка понад 30 років живе в Загребі, та є директором Школи сучасного танцю Ани Малетіч.

Це сімдесята річниця заснування українського міста Нова Каховка, яке розташоване в центральній частині Каховського району Херсонської області, на півдні України. Місто відоме своєю монументальною архітектурою, побудованою в рамках великих будівельних проектів з комуністичної доби. Важливо зазначити, що Нова Каховка зазнала великих руйнувань від агресора і нині перебуває під окупацією.

ЦЬОГО РОКУ ПОНАД 700 ДІТЕЙ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ ОЗДОРОВИЛИСЯ НА АДРІАТИЧНОМУ УЗБЕРЕЖЖІ ХОРВАТІЇ

Завдяки великій кількості спонсорів, залученню підтримки добрих людей, допомозі окремих міст і жупаній Хорватії та залученню деяких регіонів в Україні, а також за участі Посольства України в Хорватії та Посольства Хорватії в Україні на хорватському узбережжі провели програми оздоровлення для дітей з України. Протягом літа діти з України побували в Опатії, Новому Вінодольську, Задарі, Спліті, Дубровнику та багатьох інших місцях. Літо завершилося. Завершилися й літні канікули. Понад 700

дітей захисників України оздоровилися на Адріатичному узбережжі Хорватії і сповнені енергії повернулися до України. Розпочали новий навчальний рік. А хорватське узбережжя залишилося в нейтепліших спогадах.

ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У ЗАГРЕБІ

У суботу, 17 вересня 2022 року, у Чеському народному домі, Шубічева 20, Загреб, відбулася презентація книги Філіпа Шкіляна «Сліди національних меншин у Загребі», виданої Координацією рад і представників національних меншин міста Загреб.

У неділю, 18 вересня 2022 року, в Музичному павільйоні в парку Зрінєвац відбулося традиційне святкування Дня національних меншин у місті Загреб.

Це вже 11-й традиційний захід у місті Загреб, який після двох років пандемії знову організовує Координація рад і представників національних меншин міста Загреб.

На Дні національних меншин у Загребі були представлені 19 національних меншин (албанська, австрійська, боснійська, чорногорська, чеська, угорська, македонська, ромська, словенська, сербська, болгарська, польська, русинська, російська, словацька, італійська, турецька, українська та єврейська). Представники кожної з меншин представили свої традиційні звичаї, костюми, фольклорні і музичні твори, видавничу і друковану продукцію та стенди з візуалізацією своїх автентичних страв.

Програму розпочав виступ духового оркестру ZET, після чого прозвучали вітальні слова.

- Члени меншин, будучи громадянами Загреба, пишуться своїм містом, своїми особливостями, відданістю та роботою. Разом з іншими співгромадянами вони роблять свій внесок у розвиток суспільного життя цього міста. Через свою мистецьку та освітню діяльність вони збагачують культурну спадщину Загреба. „Так робили наші предки, так робимо ми, цим ми хочемо поділитися з нашими співгромадянами, і передати це майбутнім поколінням. Відмінності між нами не є перешкодою для справжньої приналежності до цього міста і цієї країни, а також бажання працювати і творити разом для кращого сьогодні і кращого завтра. Частина цього розмаїття культурної спадщини ви побачите сьогодні тут, представники національних меншин представляють свої традиційні звичаї, костюми, фольклорні твори, музичні програми, видавничі публікації та традиційні страви. Це нагода подякувати всім тим, хто наполегливо працював, щоб підготувати цей та подібні заходи, які ми так чудово представляємо громадянам Загреба та всім тим, хто сьогодні прийшов сюди з доброю вірою. Краса та унікальність таких заходів у тому, що можна побачити та відчути наживо дух представників національних меншин. Ви можете торкнутися, відчути та спробувати те, що формує нашу культуру і традиції. Після важких періодів, які залишились позаду, коли організація масових заходів була неможливою через пандемію, ми з нетерпінням чекали сьогоднішнього дня та всіх наших майбутніх зустрічей. Бажаю щасливого, гарного та приємного дня, і всього найкращого нашому місту,“ - сказав Юрай Бахнік, президент Координаційної ради та представник національних меншин міста Загреб.

Тібор Варга, - представник президента Ради національних меншин Республіки Хорватія Александра Толнауера, зазначив, що цього року виповнюється двадцята річниця прийняття Закону про права національних меншин.

„Рада національних меншин Республіки Хорватія як головний орган усіх національних меншин, за підтримки Уряду Республіки Хорватія бере участь у реалізації культурної автономії національних меншин у Республіці Хорватія через проекти інформаційної, видавничої, культурної самодіяльності та програми для понад тисячі проектів на рівні всієї країни. Цього року на це виділено 50 204 000 кун, ми співфінансуємо понад 250 асоціацій і маємо 1200 програм. Це місто має велику історію, і якщо ми поглянемо навколо, ми маємо історію національних меншин у Загребі,“ - сказав Варга та порекомендував книгу «Сліди національних меншин у Загребі», яка присвячена впливу представників меншин на розвиток міста Загреб.

До присутніх також звернувся мер Загреба Томіслав Томашевіч. „Я дуже радий бути сьогодні тут з вами, тому що День національних меншин відзначається після двох років перерви, епідемії та інших бід, які випали на наш час. Приємно бачити національні костюми, сьогодні ми очікуємо багато культурних заходів, музичних творів, і я особливо чекаю спробувати колорит місцевої їжі. Але мене дуже тішить те, що ми продовжуємо хорошу практику Загреба, яка була започаткована багато років тому – співпраця національних меншин та інтеграція в місто Загреб. Що стосується хороших практик, то ми будемо не тільки продовжувати їх, а й вдосконалювати відповідно до можливостей. Я б виділив українську національну меншину, яка збільшилася в Загребі через нещасливі обставини та агресію проти України. Мені прикро за обставини, що склалися, але я радий, що загребчани прийняли вас від щирого серця. У цьому прикладі, як і в інших прикладах, політика міської влади полягає в тому, щоб всі національні меншини почувалися в Загребі як вдома. Я вдячний усім громадянам Загреба за те, що вони з відкритими серцями приймають усіх представників національних меншин, особливо враховуючи, що це місто і було створене представниками різних національних меншин. Коли ми дивимося на історію цього міста, коли ми дивимось на різні назви вулиць і площ, ми можемо побачити імена музикантів, політиків і навіть космонавтів з різних національних меншин. Загреб відкритий для всіх, наше багатство - це різноманітність, і я ще раз хочу привітати вас з Днем національних меншин міста Загреба,“ - сказав пан Томашевіч. Після виступу відбувся показ традиційних костюмів національних меншин, а також фольклорно-музична програма.

ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАГРЕБІ

Всі учасники культурної маніфестації „Дні української культури в Загребі“ висловили своє враження та задоволення від участі у нашому дводенному форумі українців, який відбувся 1 та 2 жовтня 2022 року. За два дні з раннього ранку до пізнього вечора всі програми були успішно виконані.

Перша програма

Презентація п'ятої книги «Українці Хорватії: матеріали та документи»

Презентацією п'ятої книги «Українці Хорватії: матеріали та документи» розпочалася програма цього року маніфестації. Після включення гімнів держав Хорватії та України, привітальними словами Славко Бурда, як головний організатор і господар відкрив захід. Він привітав гостей та представив зміст дводенної культурної маніфестації. П'ята книга «Українці Хорватії: матеріали та документи» присвячена українським захисникам, містить три частини, та висвітлюючи основну тему - 100-річчя організованого життя та діяльності українців в Загребі, розповідає про значні ювілеї 100-ліття заснування Українського Товариства Просвіта і 50-ліття заснування Культурно-просвітнього товариства русинів-українців Загреба. Перша частина містить наукові статті. Книгу вперше представили її автори з наукових кіл України, доктори мистецтвознавства, професорки Івано-Франківського державного університету імені Василя Стефаника з України, - Ганна Карась та Віолетта Дутчак, які з цієї нагоди приїхали до Загреба. На презентації книги через Zoom платформу до нас приєдналися та виступили: Галина Саган, доктор історичних наук, професор Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук Святослав Рублик, доцент Сумського університету, професор Валерій Власенко та кандидат історичних наук, доцент, професор Микола Нагірний з Володимир-Волинського педагогічного фахового коледжу імені А.Ю.Кримського Волинської обласної ради. Окрім них, у презентації взяли участь письменник і публіцист Павло Головчук та упорядник книги Славко Бурда. Після презентації книги, солістка Ірина Яцущак на скрипці виконала «Гуцульську рапсодію», на музику Петра Терпелюка.

Друга програма

Біля пам'ятника Тарасу Шевченку

Доктори наук, професорки - Віолетта Дутчак та Ганна Карась з міста Івано-Франківськ з України, Руслан Єгоров, аташе з питань культури Посольства України в Республіці Хорватія, Славко Бурда, президент УКПТ «Кобзар» Загреб та Джуро Відмарович, колишній посол Республіки Хорватія в Україні та президент Хорватсько-Українського товариства, - увіковічили пам'ять геніального українського поета Т. Г. Шевченка, поклавши вінок та квіти до пам'ятника, на вулиці Українській у Загребі.

Про значення та творчість Тараса Шевченка в цей час для України та українського народу розповів головний організатор культурного заходу Славко Бурда. Він попросив присутніх вшанувати хвилиною мовчання всіх померлих українців Загреба та всіх цивільних і військових жертв війни в Україні. Після цього професор української мови та літератури Іва Лагуншек Паніч продекламувала вірші з поеми Шевченка «Лілея».

На завершення культурно-мистецької програми виступив Квартет бандуристок «Гердан» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника з міста Івано-Франківськ, з України. Квартет, який є лауреатом міжнародних конкурсів і фестивалів у складі - Надія Вівчарук, Наталія Федорняк, Віолетта Дутчак, Світлана Матішин, виконав дві пісні: «Не щебече соловейко», слова Т. Шевченка, музика Григорія Верьовки та «Ой чого ти почорніло, зеленее поле?», слова Т. Шевченка, музика народна, аранжування Віолетти Дутчак.

Третя програма

Виставка художника Володимира Провчі

У другій половині дня, після обіду, відбулося відкриття виставки академічного живописця, поета і художника Володимира Провчі, а про виставку розповів кандидат наук і колишній посол Хорватії в Україні - Джуро Відмарович. На відкритті виставки також виступив квартет бандуристів, який виконав кілька пісень.

Четверта програма

Урочиста Академія, присвячена 100-річчю організованої праці та діяльності українців у Загребі.

О 18-й годині в супроводі гімнів держав Хорватії та України розпочалася урочиста Академія, присвячена 100-річчю організованої праці та діяльності українців у Загребі. На початку січня 1922 року, українські студенти в Загребі вперше заснували свою студентську організацію, а потім приєдналися до українських культурних просвітних і духовних діячів, які в цей час жили в Загребі. Вони походили з різних хвиль еміграції і були вихідцями з різних військових формувань, у яких служили за часи Першої світової війни. Деякі з них були так званими білими емігрантами з імперської Росії (серед них велика кількість російськомовних українців), які просили притулку в Королівстві сербів,

хорватів і словенців (пізніше Королівство Югославія), а деякі переселилися пізніше і належали до ранніх хвиль еміграції. Разом вони, 29 червня 1922 року, заснували Українське товариство «Просвіта». У своїй доповіді Славко Бурда розповів про напрями, цілі Українського товариства «Просвіта» та його діяльність між двома світовими війнами аж до припинення існування.

Відразу після початку Другої світової війни припиняється робота і діяльність Українського товариства «Просвіта». Під час війни та під час НДХ, українське представництво діяло в Загребі. Після закінчення війни, в 1968 році був заснований Союз русинів і українців Республіки Хорватії, а 13 травня 1972 року українські студенти в Загребі ініціювали і разом з русинами і українцями, які в той час жили в Загребі заснували Культурно-просвітне товариство русинів і українців Загреба, яке діє вже 50 років, а 12 років тому змінило назву на Українське культурно-просвітне товариство «Кобзар» Загреб. Про все це розповів у своїй доповіді Президент УКПТ «Кобзар» у Загребі - пан Славко Бурда.

Після цього, модераторка програми урочистої Академії - пані Іва Легуншек Паніч, професор української мови та літератури, зачитала вітальний лист від Крижевацького владика Мілана Стіпіча та вітальні листи від Світової федерації Жіночої Організації (СФУЖО) та від в.о. президента пані Євгенії Петрової. Також надійшов вітальний лист від Президента Світового конгресу українців, - пана Павла Ґрода. Саме в цей час через платформу Zoom виступив президент СКУ Павло Ґрод, який привітав усіх присутніх та розповів про сьогоднішню діяльність СКУ, в час, коли Україна мужньо бореться за збереження цілісності своєї території та обороняється від нападів жорстокого російського агресора. Після цього виступили гості, доктори наук, професори - Ганна Карась, Віолетта Дутчак, письменник і публіцист Павло Головчук, художник

і письменник Володимир Провчі, письменник, політик, президент Хорватсько-українського товариства та колишній посол Хорватії в Україні Джуро Відмарович. На завершення Руслан Єгоров, аташе з питань культури Посольства України в Хорватії виступив від імені Посла України в Хорватії - Його Високоповажності Василя Кирилича.

Славко Бурда від імені організаторів і членів УКПТ «Кобзар» у Загребі вручив подяки всім поважним членам Товариства та всім учасникам культурного заходу «Дні української культури в Загребі». Спільне фото учасників Академії зафіксувало спогад на добру пам'ять.

П'ята програма

Концерт Квартета бандуристів «Гердан» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника з міста Івано-Франківськ, Україна. Склад квартету: Надія Вівчарук, Наталія Федорняк, Віолетта Дутчак, Світлана Матішин. Директор-художній керівник колективу - доктор мистецтвознавства, професор Віолетта Дутчак.

На концерті в Загребі, в суботу 2022 року, о 20-й годині в залі Старої Загребської школи, була виконана наступна програма:

1. «Укріпи нас, любов», музика Тетяни Саматі-Оленєвої, слова Зої Ружин.
2. «Біля тополі» (присвячена українському характеру), слова та музика Павло та Петро Солодухи, солісти Світлана Матішин та Віолетта Дутчак.
3. «Виший, виший», музика Григорія Китастого, слова Миколи Пироженка.
4. «Сповідь», музика Оксани Герасименко.
5. Лемківська народна пісня «Не одна», уривання Світлани Овчарової.
6. «Моя любов», музика Бориса Буєвського, слова Валентини Малишко.
7. Українська народна пісня «Човник хитається», обробка Євгена Козака.
8. «Гуцульська фантазія», музика Сергія Орла - солістка Ірина Яцушак (скрипка).
9. «Мелодія», музика Мирослав Скорик, віконний квартет «Гердан», солістка Ірина Яцушак (скрипка).
10. «Не твоя війна», слова та музика Святослава Вакарчука.
11. «Запроси мене у сни свої», музика Володимира Івасюка, слова Богдана Гури, солістка Віолетта Дутчак.
12. Українська народна пісня «Ти до мене не ходи», обробка Анатолія Кос-Анатольського та Оксани Герасименко.
13. Українська народна пісня «Гаданочка» («Летів пташок»), обробка Світлани Овчарової.
14. «Зоряна ніч», слова та музика Анатолія Кос-Анатольського, аранжування Віолетти Дутчак.
15. Українська народна пісня «Сиділа під грушков».
16. «Квітка-душа», музика Костянтин Меладзе, слова Діана Гольде, аранжування Віолетти Дутчак, солісти Надія Вівчарук та Наталія Федорняк.
17. «Боже великий, єдиний», музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кониського.

У другій частині концерту також виступили вокалісти УКПТ «Кобзар» Таяна Седер, Олена Цигленяк та Анджелка Цачович, які у супроводі баяніста Богдана Парумби з України виконали мікс українських пісень. Це були пісні з їх співочого репертуару за останні 50 років, які вони співали

в Товаристві і з якими виступали на багатьох культурних заходах і фестивалях. У культурно-мистецькій програмі взяв участь і музичний гурток або тріо Катаріни Рончевіч, який входить до складу співаків з парафії св. Кирила і Мефодія в Загребі.

Шоста програма

Служба Божа у греко-католицькій церкві святих Кирила і Мефодія в Загребі

У неділю, 2-го жовтня 2022 року, для всіх українців Загребя відбулася Служба Божа у греко-католицькій церкві святих Кирила і Мефодія в Загребі, яку відслужив священник Олег Грник. Служба Божа була присвячена всім померлим українцям Загребя за останні 100 років, померлим членам Культурно-просвітнього товариства русинів і українців Загребя, та всім цивільним і військовим, померлим внаслідок війни в Україні. Це була Молитва за Україну, а о 17-й годині відбулася панахида біля Центрального Хреста на Мірогойському кладовищі.

Сьома програма

Концерт духовної музики у виконанні гостей з України

Одразу після Богослужіння у храмі відбувся концерт духовної музики у виконанні гостей з України.

Виступ лауреата всеукраїнських та міжнародних конкурсів і фестивалів - Квартету бандуристок «Гердан» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, у складі: Надія Вівчарук, Наталія Федорняк, Віолетта Дутчак, Світлана Матішин.

Керівник колективу – доктор мистецтвознавства, професор Віолетта Дутчак. Програма виступу:

1. «Укріпи нас, любов», музика Тетяни Саматі-Оленевої, слова Зої Ружин.
2. «Мелодія», музика Мирослава Скорика, виконує квартет «Гердан», солістка Ірина Яцуцак (скрипка)
3. «Ой зійшла зоря», старовинний кант про Почаївську Божу Матір, солістки Надія Вівчарук, Світлана Матішин
4. «Благослови душе моя, Господа», музика Кирила Стеценка, інструментальна транскрипція Віолетти Дутчак
5. «Діво Маріє», слова і музика Оксани Лиховид, солістка Наталія Федорняк
6. «Біля тополі» (присвячена героям України), слова і музика Павла і Петра Солодухи, солістки Світлана Матішин і Віолетта Дутчак
7. «Сповідь» музика Оксани Герасименко, виконує квартет «Гердан», солістка Ірина Яцуцак (скрипка)
8. «Виший, виший», музика Григорія Китастого, слова Миколи Пироженка
9. «Екслібриси», музика Ганни Гаврилець, виконує солістка Ірина Яцуцак (скрипка)
10. «Колискова», музика Богдана Шиптура, слова Ірини Лембрик
11. «Мелодія блакитного неба», музика Оксани Герасименко, виконує квартет «Гердан», солістка Ірина Яцуцак (скрипка)
12. «Червона калино, чого в лузі гнешся», музика Богдана Янівського, слова Івана Франка
13. «Радуйся, Маріє» – виконує солістка Ірина Яцуцак (скрипка)
14. «Квітка-душа», музика Костянтина Меладзе, слова Діани Гольде, аранжування Віолетти Дутчак, солістки Надія Вівчарук і Наталія Федорняк.
15. «Боже великий, єдиний», музика Миколи Лисенка, слова Олександра Кониського

НЕЗАБУТНІ ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАГРЕБІ

Україну і Хорватію єднують давні і тісні зв'язки, адже перші мігранти з території нашої землі – білі хорвати – ще в першому тисячолітті нашої ери переселилися на цю благодатну землю. Хорватія була серед перших держав, які визнали незалежність України, а наша країна як член ООН навзаєм визнала незалежність Хорватії. Коли 24 лютого цього року розпочалась повномасштабна російська агресія проти України, Хорватія висловила свою підтримку, прихистивши понад 22 тисячі наших біженців і підтримала Україну на шляху до ЄС.

Науково-культурні зв'язки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і Українського культурно-просвітницького товариства «Кобзар» із Загреба під проводом Славка Бурди налагодились з 90-х років ХХ століття, коли виконавець-баяніст і педагог Богдан Парумба брав участь у щорічних літніх школах для молодих українців та русинів з усіх регіонів Хорватії, керівником яких був діяч Союзу русинів і українців Хорватії Славко Бурда. У 2021 році науковці університету Віолетта Дутчак, Ольга Фабрика-Процька і танцювальний ансамбль танцю «Дивоцвіт» взяли участь у XVI Центральній маніфестації культури українців Хорватії, присвяченій 120-річчю поселення українців до цієї балканської країни.

Тож запрошення делегації науковців (докторів мистецтвознавства, професорів Ганни Карась, Віолетти Дутчак) та виконавців університету (квартет бандуристок «Гердан», солістка-скрипалька Ірина Борух, баяніст Богдан Парумба) на святкування «Днів української культури в Загребі» 1–2 жовтня цього року не були випадковим. Поїздка була підтримана ректором університету професором Ігорем Цепендою та почесним консулом Хорватії в Україні п. Віталієм Запужляком.

Програма святкування, яке приурочене 100-річчю організованого життя та діяльності українців і русинів в Загребі, ювілеям 100-ліття заснування Українського Товариства «Просвіта» і 50-ліття заснування Культурно-Просвітнього Товариства Русинів-Українців Загреба, була вельми насиченою і передбачала різноманітний репертуар виконавців.

Від 2002 року товариство видає унікальний збірник праць, матеріалів і документів «Українці Хорватії», в якому осмислюється історія та суспільно-культурне життя нашої спільноти в цій балканській країні. Як правило, тут публікувалися історики, філологи, культурологи, священики з Хорватії, Сербії, України, США, Франції, Великобританії, Італії, Словаччини. Науковці Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Віолетта Дутчак та Ольга Фабрика-Процька в четвертій книзі започаткували мистецтвознавчу тематику, яка продовжена у п'ятій книзі, опублікованій 2022 року. Її презентацією розпочалася перша акція святкування. Голова Товариства С. Бурда розповів особливості формування видання, доктори мистецтвознавства, професор Г. Карась і В. Дутчак дали професійну оцінку видання і розповіли про підготовку

Восьма програма

Панахида біля Центрального Хреста на кладовищі Мірогой у Загребі

У другій половині дня, о 17-й годині, на цвинтарі Мірогой, біля Центрального Хреста ми запалили свічки в пам'ять про всіх померлих українців Загреба за останні 100 років та вшанували пам'ять всіх цивільних і військових жертв війни в Україні. Отець Олег Гірник відслужив панахиду. Під час панахиди згадали заслужених членів Українського товариства «Просвіти» та Культурно-просвітнього товариства русинів і українців Загреба, помолилися за всіх загиблих і поранених цивільних та військових. Усім їм вічна слава і хвала! Нехай спочивають з миром Божим, а дорогий Бог нехай подарує їм Царство Небесне за все Добро, що вони зробили, віддавши своє життя на вівтар нашої Батьківщини України. Слава Україні! Героям слава!

Організатором культурної маніфестації Дні української культури в Загребі виступило Українське Культурно-просвітницьке товариство «Кобзар» із Загреба, а фінансову підтримку надала Рада національних меншин Республіки Хорватія. / Славко Бурда

своїх досліджень. У статті В. Дутчак йдеться про аспекти творчої співпраці митців Прикарпаття та Хорватії на зламі ХХ – початку ХХІ століть. Своє дослідження Г. Карась у співавторстві із доцентом Н. Толошняк присвятили хорватському журналу «СІРИЛОМЕТОДСКИ ВЈЕСНИК» як фактору інтеграції українського музикознавства в європейську науку. Новизна цієї публікації в тому, що про дослідження українських музикознавців Федора Шешка і Бориса Кудрика, які були надруковані в ньому у 1930-х роках і присвячені першим українським церковним музичним композиціям (Ф. Шешко) і постаті українського композитора Михайла Вербицького (Б. Кудрик) не було відомо ні в Хорватії, ні в Україні. Їх вдалося розшукати на наше прохання пану Славкові Бурді у фондах Національної бібліотеки Хорватії в Загребі, засканувати і надіслати нам для наукового опрацювання. Тому хочемо щиро подякувати йому за неоціненну допомогу у підготовці цієї статті. Науковці з України, які опублікували свої дослідження в цьому випуску, але не змогли приїхати до Загреба, виступили on line.

Квартет бандуристок «Гердан» (Вівчарук Надія, Федорняк Наталія, Матіішин Світлана) за участю та під керівництвом професорки Віолетти Дутчак – добре знаний творчий професійний колектив, який працює вже 12 років, мав гастролі Україною і за кордоном, знявся у телефільмах, у 2021 році реалізував творчий проєкт з карильйонами. У репертуарі колективу – твори українських композиторів Миколи Лисенка, Анатолія Кос-Анатольського, Мирослава Скорика, Володимира Івасюка, Бориса Буевського, Оксана Герасименко, Костянтина Меладзе, обробки українських народних пісень, духовні твори. Аранжування частини з них здійснено керівником колективу – В. Дутчак. До програм у Загребі квартет запросив талановиту солістку – скрипальку Ірину Борух, яка є випускницею університету, зрештою, як і учасниці квартету. У її виконанні «Гуцульська рапсодія» Петра Терпелюка, «Гуцульська фантазія» Сергія Орла та «Мелодія» Мирослава Скорика викликала особливе захоплення присутніх. Два їх великі концертні виступи на святковій академії та після Служби Божої в греко-католицькій церкві св. Кирила і Мефодія засвідчили високий

професіоналізм виконавців і щиро схвальну оцінку слухачів. А баяніст-віртуоз Б. Парумба супроводжував спів українок, які проживають в Хорватії, але люблять українську пісню.

Нашу подорож до Хорватії супроводжував сильний дощ і туман, однак 1 жовтня, коли всі учасники святкування здійснювали покладання квітів до поруддя Т. Шевченка, засвітило ясне сонце і потепліло. Здавалося, що наш Пророк радісно вітав нас на хорватській землі. Доктори мистецтвознавства, професори Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Ганна Карась та Віолетта Дутчак, аташе з питань культури Посольства України в Республіці Хорватія Руслан Єгоров, президент УКПТ «Кобзар» Загреб Славко Бурда, колишній посол Республіки Хорватія в Україні та президент Хорватсько-Українського товариства Джуро Відмарович та всі інші поклали вінок та квіти до встановленого пам'ятника геніальному українському поету Т. Г. Шевченку (автор – скульптор Костянтин Добрянський з Києва). Про значення та працю для України та українського народу розповів головний організатор культурного заходу Славко Бурда. Він попросив усіх присутніх біля пам'ятника Тарасу Шевченку вшанувати хвилиною мовчання всіх померлих українців Загреба та всіх цивільних і військових жертв війни в Україні. Після цього професор української мови та літератури Іва Лагуншек-Паніч продекламувала уривок з поеми Т. Шевченка «Лелія», а квартет «Гердан» заспівав твори на слова поета.

Відкриття виставки академічного живописця, поета і художника Володимира Провчі теж прикрасив виступ наших бандуристок.

На Урочистій Академії, яка присвячена 100-річчю організованої праці та діяльності українців у Загребі, президент УКПТ «Кобзар» у Загребі Славко Бурда розповів про напрями та цілі Українського товариства «Просвіта», його діяльність між двома світовими війнами, сьогодення УКПТ. На адресу ювілянтів надійшли вітальні листи від єпископа Крижевацького монсенйора Мілана Стіпіча, президента Світової федерації Жіночої Організації (СФУЖО) Євгенії Петрової, президента Світового Конгресу Українців Павла Грода, який також привітав усіх присутніх on line та розповів про діяльність СКУ, яка ведеться в той час, коли Україна мужньо бореться зберегти цілісність своєї території та захиститися від нападів жорстокого російського агресора та армії Російської Федерації. У щирому вітанні директорки Інституту досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара Національного університету «Острозька академія» Алли Атаманенко високо оцінена діяльність очільника УКПТ «Кобзар» – Загреб пана С. Бурди, «котрий є сподвижником розвитку української справи та упродовж багатьох років незмінним організатором різноманітних заходів і акцій, які широко відзначаються в Хорватії, мають гарний відгомін у суспільстві та служать майданчиком для побудови контактів і шляхів співпраці між представниками влади, науковцями, митцями, громадськими діячами тощо». Праця Славка Бурди, художника і живописця Володимира Провчі, письменника і публіциста Павла Головчука, які брали участь у святковій академії, відзначена Президентом України Віктором Ющенко – всі троє нагороджені орденом «За заслуги» III ступеня.

Від імені нашої делегації організаторам були вручені пам'ятні подарунки.

Завершенням насиченої програми була Панахида біля центрального хреста на кладовищі Мирогой у Загребі, яку відслужив о. Олег Гірник біля Центрального хреста Ісусові. Ми запалили свічки в пам'ять про всіх померлих українців Загреба за останні 100 років, за всіх цивільних і військових жертв війни в Україні, які віддали своє життя за нашу свободу.

Швидко збігли ці два дні в Загребі, але осмислюючи їх, приходимо до висновку, що наша взаємна праця потрібна для українців в Україні і за її межами, щоб ставати сильнішими, відстоювати свою ідентичність і незалежність, щоб демонструвати світові свою миролюбність і високу культуру. / Ганна Карась

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ХОРВАТСЬКОЮ МОВОЮ СЕРГІЯ БУРДИ

Нещодавно вийшла друком книга Сергія Бурди «Історія України, яка висвітлює історію українського народу від праісторії до 2022 року».

**Валерій Власенко,
Сумський державний університет м. Суми, Україна**

Тільки-но побачила світ книга журналіста й історика Сергія Бурди «Історія України: історія українського народу від давнини до 2022 року» хорватською мовою. Мав честь виступити її рецензентом. Ще одну рецензію написав колишній Посол Хорватії в Україні, щирий прихильник української справи Джуро Відмарович. Книга дає можливість хорватському читачу сформувати уявлення про українців, нашу історію та культуру. Бажаю автору нових творчих здобутків!

.....» Історія України є однією з найскладніших тем для дослідження на європейському континенті. Книга журналіста Сергія Бурди «Історія України» є піонерською працею про Хорватію та сусідні території. Доступні раніше публіцистичні праці пояснювали хибні трактування української історії, які здебільшого розглядалися через російську імперську призму. Книга проливає світло на складні відносини між українським і російським народами, які принципово дуже різні і ніколи не були єдиним народом, як це часто трактували. Східнослов'янський народ – українці – почав інтенсивно формуватися між Х–XIII століттями в контексті створення староукраїнської держави під назвою Русь (лат. Ruthenia), неодноразово намагаючись створити власну державу в майже безперервних політичних і військових битвах проти поляків, турків і росіян. Була зроблена спроба позбавити їх ідентичності та історії, що є унікальним випадком в європейській історії. На початку XX століття українці пережили нове відродження, утворивши сучасну українську державу, але водночас у двох світових війнах і в міжвоєнний період нарахували понад 20 мільйонів жертв гноблення. Колись найчисельніша слов'янська нація, українці лише в 1991 році встановили власну незалежність, якій знову загрожує російське вторгнення у 2022 році» .

ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ З 2021 РОКУ

Згідно з переписом населення 2021 року в Республіці Хорватія проживає 1.905 українців. У 20 повітах(жупаніях) та місті Загреб українці проживають у 242 містах чи муніципалітетах. У семи повітах і в місті Загреб (має статус повіту - жупанії) проживає понад 100 українців.

У тринадцяти повітах (жупаніях) проживає менше 100 українців. Із 242 населених пунктів (міста чи муніципалітету) є лише 43 населені пункти, де проживає десять і більше українців. З цих 43 населених пунктів лише в місті Загреб є 16 міських районів, у яких проживає понад 10 українців. У дев'яносто одному місці Хорватії проживає лише 1 українець. У Хорватії є лише один «муніципалітет», де проживає понад 100 українців, і це муніципалітет Богданівці (Петровці). У Хорватії є лише два міста, де проживає понад 100 українців, а саме Вуковар із 165 українцями та Загреб із 376 українцями.

Окрім списку осіб, які заявили про себе як українці, було складено список осіб, які заявили, що їхньою рідною мовою є українська. Так, із 1905 перерахованих українців 1198 заявили, що рідною мовою є українська. У дужках по повітах подано перелік українців, які вважають рідною мовою українську.

1. Загребська жупанія 103 (79)
2. Крапинсько-горанська жупанія 18 (16)
3. Сисачко-мославинська жупанія 184 (54)
4. Карловацька жупанія 19 (17)
5. Вараждинська жупанія 29 (26)
6. Копрівницько-кріжевацька жупанія 15 (9)
7. Біловарсько-білогорська жупанія 13 (7)
8. Приморсько-горанська жупанія 154 (103)
9. Личко-сенська жупанія 5 (8)
10. Віровітицько-подравинська жупанія 8 (7)
11. Пожезько-славонська жупанія 17 (7)
12. Бродсько-посавська жупанія 125 (34)
13. Задарська жупанія 69 (59)
14. Осієцько-баранська жупанія 86 (64)
15. Шибеницько-кнінська жупанія 30 (25)
16. Вуковарсько-сріємська жупанія 323 (204)
17. Сплітсько-далматинська жупанія 119 (98)
18. Істріянська жупанія 138 (85)
19. Дубровницько-неретванська жупанія 21(11)
20. Меджимурська жупанія 53 (41)
21. Місто Загреб 376 (244)

Підготував: Славко Бурда; Джерело: чисельність населення за національністю у містах/муніципалітетах, перепис 2021 року

Новини в цифрах

З 25 лютого по 10 жовтня 2022 року до Республіки Хорватія загалом прибуло 21 895 переміщених осіб з України, з них 10 911 (49,9%) жінок, 3678 (16,7%) чоловіків та 7306 дітей

(33,4%). Станом на 25 лютого 2022 року Управлінням цивільного захисту передано в користування 46 об'єктів обслуговування переселенців. Мобілізовано 23 заклади (3 приймальні та 20 колективних), а на підставі державних закупівель розселено людей у 23 заклади (колективні). Наразі врегульоване житло: колективне розміщення: 1581 особа; індивідуальне розміщення: 20314 чол.

World Federation of
Ukrainian Women's Organizations **СФУЖО** Світова Федерація
Українських Жіночих Організацій

1 жовтня 2021 р.
**Шановному пану Славоку Бурді
Голові Українського культурно-просвітницького товариства
"Кобзар" у Загребі та
українській громаді Загреб**

Дорогий пане Голово, члене правду Українського культурно-просвітницького товариства "Кобзар" українська громадо Загреб та гості святі!

Сьогодні у вас особливий день. – Ви збралась, щоб відзначити 100-літню ювілей започаткування організованого українського громадського життя в Загребі. Так прийшли щирі вітання та найкращі побажання з цієї нагоди від Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) та її членкині понад 30 країнх світу.

Почлимо сподіваємося ваша громада невідступно робити все, щоб розбудувати в столиці Хорватії своє маленьку Україну та щоб наступні покоління знали українську мову, культуру історію, продовжували справу своїх батьків та любили і відстоювали інтереси своєї душівної Батьківщини - України. Це колосальна праця на одного покоління, яка увінчалася успіхом. Про неї ми можемо довідатися з унікального елітжовника, який чудесно утворював відомий громадський діяч та голова Українського культурно-просвітницького товариства "Кобзар" пан Славоко Бурда.

Мамко нагоди висловити особливу подяку нашим посестрам – українкам, які, як і бравши українського роду, стали активною частиною Вашого суспільства. Це з-під жіночого пера вчительки Ярослави Біленій Боїко виросло першої української будино, ситими жінки розбудувалася українська освіта, засновувалася драматична група, хор, місцеві колективи, діяв інститут сестринства при церкві, прокинувся любов до всього українського. Живіть і сьогодні в рідній частині громадського життя, і тоді ми радо будемо вітати жіночі об'єднання в складі СФУЖО - нашої світової жінки родини.

Естафету своїх попередниць перейняли нові покоління, які вже 50 років діють у складі Українського культурно-просвітницького товариства "Кобзар", а сьогодні активно підтримують інтереси України та українських захисників, опікуються її пінансовими проблемами та зберігають і популяризують українські національні цінності і за це ми щиро дякуємо Голові. Проводу Товариства та команду з Вас.

Нехай Господь дарує Вам невичерпні сили, добре здоров'я і натяження для подальшої праці в цій важкій громаді. Хорватія і переможні та вбурдовані Україною!

З повагою,

Євгенія Петрова
Виконавча об'єднан Голови СФУЖО

Executive Office: 145 Evans Avenue, Suite 203, Toronto, Ontario M2Z 0X8 Canada
Facebook: SFUWJO at the UN & Svitlova Federation Ukrainian Women's Organizations
E-mail: sflavo.offic@gmail.com

1 жовтня 2022 р.
**Шановному пану Славоку Бурді
Голові Українського культурно-просвітницького товариства
"Кобзар" у Загребі**

Шановній українській громаді Загреб
Загреб, Республіка Хорватія

Дорогі друзі!

Від імені Світового Конгресу Українців (СКУ) та від себе особисто маю велику радість і щиро привітати всіх організаторів та учасників святкових заходів з нагоди 100-ліття організованого життя в Загребі.

Немає жодного дня, що 100 років тому започаткував Українське товариство "Просвіта" та невідступно діяв у складі цього товариства, а також долучився до розбудови його спадкоємця - Українського культурно-просвітницького товариства "Кобзар", яке цього року відзначає свій півстолітній ювілей.

Дякую громаді та кожному з Вас за вірність Україні та нашому народові - у найбільшій, утвердженні та звиті незалежної України, а також за збереження на теренах Хорватії нашої національної ідентичності та вношення в молодого покоління любові до нашої рідної Батьківщини. Зокрема подорою цього року слова великої вітати мови "Україна Хорватія материками та документами", яка є продовженням діяльності при її утвердженні, відомого громадського просвітителя та голови Українського культурно-просвітницького товариства "Кобзар" Славоку Бурді у розкритті історії українсько-хорватської громади.

Немає жодного дня, коли сім'я і діти українського народу цінно своїх життя захищають Україну та усього цивілізованого світ від агресивної чужини. Велика громада є великою частиною глобального фолосу українців. Так зважимо Вас – це сильніше домагається до спільної праці світової української діаспори на чолі з СКУ, до допомоги Україні та відстоюванню на всіх фронтах!

Бажаю Вам сили, здоров'я і натяження для продовження української громади в Загребі та найбільшій військовій перемогі та утвердженні Незалежної України як могутньої європейської держави!

Слава Україні Героям слава!

З повагою,

TORONTO – NEW YORK – KYIV – BRUSSELS
E-mail: www@ukrainianworldcongress.org Website: www.ukrainianworldcongress.org

**Национальный университет
«Острозька академія»**

**The National University
of Ostroh Academy**

**Інститут досліджень української діаспори імені професора
Любомира Витара**

**Lubomyr Vytar Institute for the
Ukrainian Diaspora Studies**

07 жовтня 2022 року

Вн. п. Славоку БУРДА
президент УКПД «Кобзар» – Загреб
Республіка Хорватія

Шановній пану Президенту! Дорога українська громадо!

Від імені колегів Інституту досліджень української діаспори імені професора Любомира Витара Національного університету «Острозька академія» сердечно вітасмо і 100-літній українського організованого життя в Загребі.

Українське товариство «Просвіта», зокрема створіла тому, та його наступник – Українське культурно-просвітницьке товариство «Кобзар» є важливою та невід'ємною частиною історії організованого українства. Підліти праці української громади в Хорватії має таке саме значення, роль у розвитку та утвердженні українсько-хорватських зв'язків і найголовніше завдання, яке викликається – збереження та підтримка української ідентичності, мови, історичної та культурної спадщини. У складній для України час російсько-української війни, українська громада в Загребі послужило підтримку Україні, її мужні героїні Сили та українських біженців «Україна», представляючи часом української громади в Загребі та довгою активною діяльністю, продовжуючи жити в Хорватії та розвиваються.

Особливі слова вдячності адресуємо для пана Славоку Бурді, очільника УКПД «Кобзар» – Загреб, який є спадкоємцем розвитку української спроби та упродовж багатьох років незмінно організатором різноманітних заходів і заходів, які широко відзначаються в Хорватії, мають гарний відгуків у суспільстві та служать найкращим для побудови контактів і підтримки співпраці між представниками влади, науковцями, митцями, громадськими діячами тощо. Якразим прикладом цього є Дні української культури в Загребі, які пройшли 1-2 жовтня цього року, мали величезну аудиторію, сповнені цікавих наукових дискусій та культурних заходів.

Розділяємо радість виходу друком четвертого збірника «Україні Хорватії: матеріали та документи» (Вип. 5), упорядкованого зокрема з п. Славоку Бурді. Це видання є важливою частиною розвитку українсько-хорватської наукової співпраці, а науковцям там публікації висвітлюють багатогранне життя українців у Хорватії. Дякуємо всім, хто долучився до видання цього збірника, особливо нових авторів і цікавих дослідницьких розвідок.

Життєво всім представникам української громади Загребі мішного здоров'я, мирного життя та благополуччя. Українському культурно-просвітницькому товариству «Кобзар» – провітання, нових цікавих ідей та проектів і великої успішної реалізації.

З повагою

директора Інституту досліджень української діаспори
імені професора Любомира Витара
Національного університету «Острозька академія»

15000 Україна, Рівненська обл.,
м. Острозь, вул. Свободи 2
тел. факс: +38 (0)94 2-29-48

2 Svatoboda Street,
Ostroh, Rivne Region
15000 Ukraine
tel. fax: +38 (0)94 2-29-48

<http://ukr.ostroh.ua>
e-mail: diplom@ostroh.ua

SLOVO KOBZARA

Izdavač: UKPD «KOBZAR» ZAGREB

Za izdavača: Slavko Burda

РЕДАКЦИЈА

Slavko Burda, glavni urednik / Jelisaveta Batinić, lektor za ukrajinski jezik / Sergej Burda, priprema za tisak / Etna Nikić, dopisnik / Kristijan Dobroslav Zuzija, dopisnik ZAGREB, 2022.

СЛОВО КОБЗАРА

Видавець: УКПД «КОБЗАР» ЗАГРЕБ

Для видавця: Славоко Бурда

РЕДАКЦИЈА

Славоко Бурда, головний редактор / Єлисавета Батинич, лектор української мови / Сергій Бурда, додрукарська підготовка / Етна Нікіч, кореспондент / Крістіян Доброслав Зузія, кореспондент ЗАГРЕБ, 2022

ISSN 2939-2527

Ustrinska 13, 10000 Zagreb / slavkoburda.hr@gmail.com